

ЗАКОН ЗА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

КОНСОЛИДИРАН ТЕКСТ

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 46/2008, 103/2008, 24/2011, 80/2012, 24/2013, 147/2013, 41/2014, 145/2015, 154/2015, 30/2016 и 53/2016)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат начелата, целите, јавниот интерес, остварувањето на научно-истражувачката дејност, субјектите на научно-истражувачката дејност и начинот на финансирање на научно-истражувачката дејност.

Со овој закон се утврдуваат и субјектите на организирање и управување со научно-истражувачката дејност и условите за вршење на оваа дејност.

Поимник

Член 2

Одделните изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **”Научно-истражувачка дејност”** ги опфаќа фундаменталните и применетите истражувања чии резултати содржат изворност/оригиналност, а се насочени кон проширување и унапредување на дејноста и на вкупните знаења;
2. **”Апликативни (применливи) истражувања”** опфаќаат трансфер на знаења за подобрување на постојните и воведување нови технологии, како и примена на тие знаења во изнаоѓање практични решенија за развојот на стопанството;
3. **”Високообразовни установи”** се универзитет и висока стручна школа;
4. **”Државен универзитет”** е јавна установа основана од Република Македонија, врз основа на закон, за остварување на јавниот интерес во образовната и научно-истражувачката дејност;
5. **”Приватен универзитет”** е установа основана од правно или физичко лице за остварување на образовната и научно-истражувачката дејност;
6. **”Самостојна државна високообразовна установа”** е јавна установа која врши образовна дејност од прв циклус во траење од најмалку три години и образование од втор циклус специјалистичко образование во траење од најмалку една година, и која спроведува развојни и применети истражувања;
7. **”Самостојна приватна високообразовна установа”** е установа основана од домашно или странско правно или физичко лице која врши образовна дејност од прв циклус во траење од најмалку три години и образование од втор циклус специјалистичко

образование во траење од најмалку една година, и која спроведува развојни и применети истражувања;

8. **“Јавна научна установа”** е самостојна научна установа, основана со одлука на Владата на Република Македонија, која врши дејност од висок стратешки и национален интерес за Република Македонија;

9. **“Мешовита научна установа”** е установа основана од Република Македонија од една страна и од странско или од домашно правно или физичко лице, од друга страна;

10. **“Приватна научна установа”** е установа основана од домашно правно или физичко лице;

11. **“Истражувач”** е физичко лице кое врши научно-истражувачка дејност и научни истражувања во субјектите на научно-истражувачката дејност;

12. **“Раководител на проект”** е истражувач кој раководи со научно-истражувачки проекти;

13. **“Самостоен истражувач”** е физичко лице кое самостојно врши научно-истражувачка дејност во согласност со овој закон и

14. **“Научно-истражувачка инфраструктура”** се објекти, лаборатории и опитни станици, иновациони центри, сметачки центри, научна опрема, библиотечно-информациони и реферални центри, архивска и издавачка документација, како и сè друго што придонесува за научни истражувања.

II. НАЧЕЛА ВО НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Член 3

Научно-истражувачката дејност се заснова врз следниве начела:

- слобода и автономност на истражувањата и творештвото,
- поврзаност со образовниот систем,
- етичност,
- транспарентност во работата и дисеминација на резултатите,
- примена на меѓународни стандарди на квалитетот во науката,
- неповредливост и заштита на личноста и достоинството на човекот,
- разновидност на мислења, методи, теории и доктрини,
- примена на европските стандарди за регрутирање на истражувачи и нивно однесување,
- конкурентност и еднаквост на можностите,
- заштита на интелектуалната сопственост и
- применливост на резултатите.

III. ЦЕЛИ НА ЗАКОНОТ

Член 4

Со востановувањето на организацијата на научно-истражувачката дејност и утврдувањето на финансирањето на научно-истражувачката дејност се обезбедува:

- континуирано унапредување на научно-истражувачката дејност,
- заемна поврзаност на науката и образованието,
- координација на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност,
- унапредување на домашната и на меѓународната соработка во трансферот на знаења, истражувањето, обуката и апликацијата,
- унапредување на користењето на резултатите од истражувањата,
- транспарентност во истражувањата и во користењето на резултатите,
- зголемување на продуктивноста на трудот и на националната конкурентска способност во глобалниот простор,
- зголемување на индивидуалниот и општествениот квалитет на живеење,
- еднаквост на жените во науката,
- рамномерен регионален развој на Република Македонија,
- афирмација на националниот идентитет и
- одржлив развој и заштита на животната средина.

IV. ЈАВЕН ИНТЕРЕС

Член 5

Јавен интерес во научно-истражувачката дејност претставуваат истражувања кои се:

- придонес за развојот на научната мисла и подигање на научното ниво во сите подрачја, полиња и области на науката,
- придонес за трансферот на светските знаења, технологии и вештини,
- општ услов за вкупниот развој на Република Македонија,
- од областа на историскиот и културниот идентитет на македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите што живеат во Република Македонија,
- презентација на постигнатите научни резултати во светот и кај нас и
- од областа на одбраната и безбедноста.

Јавен интерес во научно-истражувачката дејност претставува и оспособувањето и усовршувањето на кадрите за научно-истражувачка работа, како и подобрување и осовременување на научно-истражувачката инфраструктура која е во функција на остварувањето на истражувањата од ставот 1 на овој член.

V. ОСТВАРУВАЊЕ НА ДЕЈНОСТА

Национална програма за високо образование и научно-истражувачка дејност на Република Македонија

Член 6

Националната програма за високо образование и научно-истражувачка дејност на Република Македонија (во натамошниот текст: националната програма) произлегува од националните развојни стратешки документи на Република Македонија.

Со Националната програма се утврдуваат развојните правци и приоритетите за финансирање во научно-истражувачката дејност.

Во Националната програма се утврдуваат појдовните основи, целите, содржината и обемот на задачите во областа на науката, начинот на нејзиното координирање и спроведување, потребната истражувачка инфраструктура, начинот на финансирање на научно-истражувачката дејност, проекции за потребите од кадри за науката и показателите за следење на ефикасноста на остварувањето на научно-истражувачката дејност, меѓународната димензија, поврзаност со стопанството и институционалната мрежа.

Националната програма е основа за насочување и утврдување на обемот на средствата од Буџетот на Република Македонија за вршење на научно-истражувачката дејност.

Националната програма се остварува со вршење на фундаментални истражувања, применети истражувања, трансфер на знаења и други активности во областа на научните истражувања и развојот.

Националната програма се реализира преку годишни програми.

Член 7

Националната програма ја реализираат субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност.

Член 8

Националната програма ја донесува Собранието на Република Македонија на предлог на Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата) за период од четири години, а по претходно мислење на Националниот совет за високо образование, наука, иновации и технологија (во натамошниот текст: Националниот совет), МАНУ и Интеруниверзитетската конференција.

Владата на Собранието на Република Македонија на две години му поднесува извештај за спроведувањето на програмата и за состојбата на научно-истражувачката дејност.

За реализација на Националната програма е одговорен министерот надлежен за работите на науката (во натамошниот текст: министерот).

Национален комитет за развој на научно-истражувачката дејност и технолошкиот развој во Република Македонија

Член 9

Избришан

Состав и избор на Националниот комитет за развој

Член 10

Избришан

Совет за научно-истражувачка дејност

Член 11

Избришан

Член 12

Избришан

Стручни тела

Член 13

За стручна помош при донесување на одлуките и спроведување на научно-истражувачката и развојната политика, министерот може да формира стручни тела.

Одбор за етичност

Член 14

Владата именува членови на Одборот за етичност (во натамошниот текст: Одборот).

Одборот брои девет члена, од кои шест се истражувачи предложени од Интеруниверзитетската конференција, а три члена предложени од МАНУ. При именувањето на членовите на Одборот се применува начелото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници и се почитуваат критериумите на стручност и компетентност.

Мандатот на членовите на Одборот трае четири години.

Одборот има претседател и заменик претседател, избрани од редот на членовите.

Задача на Одборот е следење и оценување на примената на етичките начела и вредности во научно-истражувачката дејност, заштитата на човечкиот интегритет во научните истражувања и етичност во деловните односи меѓу субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност.

Одборот донесува етички кодекс со кој се утврдуваат етичките начела: во научно-истражувачката работа; при објавувањето на резултатите од научно-истражувачката дејност; во односите меѓу истражувачите; во постапките и дејностите поврзани со конкуренцијата и во односите со јавноста и со јавните гласила.

Одборот донесува деловник за работа.

Своите мислења и ставови Одборот ги донесува во форма на препораки.

Најмалку еднаш годишно Одборот поднесува извештај за својата работа до Владата.

Субјектите на научно-истражувачката дејност можат, во согласност со своите акти, да основаат одбори за етичност и да носат свои етички кодекси.

VI. СУБЈЕКТИ ЗА ВРШЕЊЕ НА НАУЧНО - ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Член 15

Субјекти за вршење на научно-истражувачката дејност се: државен универзитет и приватен универзитет - во нивните единици насочени кон наука (научни институти) и во единици насочени кон образование засновано на наука (факултети); МАНУ; самостојна државна високообразовна установа; самостојна приватна високообразовна установа; јавна научна установа; мешовита научна установа; приватна научна установа и самостоен истражувач.

Јавна научна установа

Член 16

Јавна научна установа може да основа Владата со средства од државна сопственост како државна (национална установа) согласно со критериумите пропишани во членот 5 од овој закон.

Јавна научна установа може да се основа, ако:

- има програма во која се определени подрачјата на научните истражувања,
- се обезбедени соодветни простории и опрема за остварување на научно-истражувачка и стручна дејност и
- е обезбеден потребен број лица кои ги исполнуваат условите утврдени за избор во научни звања и тоа најмалку шест истражувачи, од кои тројца со докторат на науки и тројца со магистратура.

Мешовита научна установа

Член 17

Мешовита научна установа може да основа Република Македонија, градот Скопје, општината со домашно или странско правно и физичко лице (соосновачи), со средства од буџетите на Република Македонија, на градот Скопје и на општината, од една страна и од сопствени средства на странско или на домашно правно или физичко лице, од друга страна.

Соосновачите на мешовита научна установа стекнуваат основачки удел во установата во согласност со вложените средства.

Мешовита научна установа може да се основа ако се исполнети следниве услови:

- има програма во која се определени подрачјата на научните истражувања,
- има во работен однос најмалку пет истражувачи од кои тројца со докторат на науки и двајца со магистратура,
- научно-истражувачката дејност е нејзина главна дејност и
- има обезбедено потребни средства, опрема и простор за работа.

Приватна научна установа

Член 18

Приватна научна установа може да биде основана од домашно или странско правно и физичко лице (основач), со средства во приватна сопственост.

Приватната научна установа може да врши научно-истражувачка дејност ако се исполнети следниве услови:

- има програма во која се определени подрачјата на научните истражувања,
- има во работен однос најмалку пет истражувачи од кои двајца со докторат на науки и тројца со магистратура или, најмалку, со високо образование,
- научно-истражувачката дејност е нејзина главна дејност и
- се обезбедени потребни средства, опрема и простор за работа.

Подготовките за почеток со работа на приватната научна установа ги врши основачот на начин предвиден со актот за основање.

Член 19

Подготовки за почеток со работа на научните установи врши комисија која ја формира Владата.

Комисијата ја сочинуваат пет члена со научни или наставно-научни звања од научната област во која се основа установата.

Комисијата врши избор во научни звања, одлучува за засновање на работен однос, донесува програма за работа, донесува привремен статут и врши други непосредни задачи за почеток со работа на установата.

Комисијата престанува со работа откако ќе ги изврши задачите предвидени во ставот 1 на овој член, а најдоцна во рок од шест месеца од нејзиното формирање.

Член 20

Научните установи можат да бидат членки на универзитет.

Член 21

Управувањето, раководењето и надлежностите на органите во јавната научна установа, мешовитата научна установа и во приватната научна установа, се уредуваат во актот за

основање и во статутот на установата, во согласност со одредбите од законот за установите и со овој закон.

Согласност на статутот на јавната научна установа дава Владата.

Согласност на статутот на мешовитата научна установа даваат соосновачите.

Согласност на статутот на приватната научна установа дава основачот.

Самостоен истражувач

Член 22

Самостоен истражувач може да врши научно-истражувачка дејност доколку, покрај општите услови за вршење на дејноста, ги исполнува и следниве услови:

- има докторат на науки,
- има програма во која е определено подрачјето на научното истражување,
- врши научни истражувања во последните пет години,
- има најмалку пет научни трудови од соодветната област објавени во научни списанија и
- има обезбедено потребни средства, опрема и простор за вршење на научните истражувања.

Научен центар на извонредност

Член 23

Научен центар на извонредност е научна установа или група истражувачи која по својата оригиналност, значење и актуелност на постигнатите резултати во научно-истражувачката дејност спаѓа во редот на најквалитетните установи или групи истражувачи во светот во рамките на своето научно подрачје.

Научниот центар на извонредност треба во својата работа да има остварено: силна поврзаност меѓу знаењето, истражувањето и иновацијата, односно тесна врска меѓу истражувањето и бизнисот; фокусирана истражувачка програма која вклучува интердисциплинарни теми, применети и базични остварувања; да има капацитет да обезбеди динамична, флексибилна и атрактивна работна атмосфера која придонесува за високи постигнувања на индивидуално и тимско ниво; механизми за подигање нови генерации научно-технолошки таленти; како и способност за остварување на динамичен партнерски однос со државните органи и единиците на локалната самоуправа.

Посебните критериуми за прогласување и надворешна евалуација на научните центри на извонредност врз основа на меѓународни стандарди, на предлог на Националниот совет, ги пропишува министерот.

Научниот центар на извонредност го прогласува министерот на предлог на Националниот совет, во согласност со кандидираните научни установи или групи истражувачи, на основа на исполнетоста на критериумите од ставовите 2 и 3 на овој член, вреднувањата од членовите 47 и 48 на овој закон и постапка која задолжително вклучува меѓународна оцена.

Научниот центар на извонредност е субјект на континуиран мониторинг и периодична независна надворшна евалуација за да се обезбеди највисок квалитет на резултатите и најефикасно користење на ресурсите. Независната надворшна евалуација ќе истражува како научниот центар на извонредност ја исполнува својата цел, односно неговата ефективност, одржливост, ефикасност и релевантност на активностите со целите зацртани во Националната програма. Резултатите од евалуацијата ќе се објавуваат транспарентно.

Научен центар на извонредност се прогласува за период од три години. По истекот на периодот од три години, врз основа на ново вреднување, може повторно да се прогласи за научен центар на извонредност, за три години.

Член 24

За дополнителните активности на научните центри на извонредност се обезбедуваат средства од Буџетот на Република Македонија.

VII. НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ НА ВИСОКООБРАЗОВНИТЕ УСТАНОВИ

Член 25

Високообразовните установи вршат фундаментално, развојно и применето истражување и други творечки дејности на начин определен во статутот на установата, согласно со специфичните цели на установата.

Дејноста на научното истражување и развојот која се врши во високообразовните установи има за цел и подигнување на квалитетот на образованието. Установата на студентите им обезбедува услови за стекнување способност и вештини за вршење на научно-истражувачка дејност (методолошка способност), дава континуирана можност за дополнување на наставните дисциплини со научни и практични современи знаења, се грижи за подобрување на квалификациите на академскиот персонал, за остварување на меѓународна соработка со сродни високообразовни и научни установи, за организирање на научни собири, симпозиуми, советувања и други видови на собири, размена на научни и стручни услуги и производи со домашни и странски физички и правни лица, како и создава материјални средства за развој и работа во установата.

Академскиот кадар има право да врши научно-истражувачка дејност и надвор од годишната програма на установата под услов исполнување на обврските кон установата согласно со договорот за работа.

Со статутот на установата се уредуваат условите за реализација на дејноста од овој член.

Член 26

Научно-истражувачките и развојните дејности во високообразовните установи, определени во годишна програма за научно-истражувачка дејност на установата, треба да обезбедат поврзување на наставата и научното истражување во една или повеќе сродни, односно меѓусебно поврзани научни и стручни дисциплини и да се грижат за нивниот развој.

Планирањето на годишната програма за научно-истражувачка дејност на високообразовните установи се одредува врз основа на потребите за развојот на земјата, значењето на научното истражување за образованието на студентите, оспособувањето на акедемскиот персонал, расположливите финансиски средства, а во согласност со стандардите, нормативите и правилата за организација и вршење на високообразовната и научно-истражувачката дејност уредени со законот за високото образование.

Високообразовните установи вршат различни професионални услуги, како експертиза, анализа, советување, мониторинг, клинички услуги, информациски услуги и слично, кои се регулираат со нивните статuti и правилници. Овие дејности се вршат со финансирање на заинтересираните странки. Приходите од овие дејности се сопствени приходи на установата. Установата може, заради мотивирање на истражувачите и другиот персонал, еден дел од овие приходи да ги употреби за наградување согласно со законските и подзаконските акти на установата.

Член 27

Планирањето на научно-истражувачката дејност ги опфаќа и студиските програми од третиот циклус-докторски студии и истите треба да бидат составен дел на годишните програми.

Член 28

Високообразовната установа, во интерес на подигање на квалитетот на научно-истражувачките и развојните дејности, на наставниот процес, како и непреченото одвивање на научно-истражувачката дејност, може да формира друштва или фондации и да инвестира во нив согласно со овој закон, Законот за високото образование и подзаконските акти.

VIII. ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕ

Член 29

Органи на управување на научен институт како единица на јавна и приватна високообразовна установа, јавна научна установа, мешовита научна установа и приватна научна установа се совет и директор.

Член 30

Советот на јавната научна установа го сочинуваат девет члена од кои шест се претставници на вработените во установата и тројца се претставници кои ги определува Владата.

Начинот на изборот и разрешувањето на претставниците на вработените во советот на јавната научна установа се определува со статутот на установата, со тоа што најмалку тројца претставници се со звање доктор на науките.

Членовите на советот на јавната научна установа се избираат за време од четири години.

Член 31

Советот на јавната научна установа:

- донесува статут,
- донесува програма за работа и развој,
- донесува одлука за основање на студии од втор и трет циклус,
- донесува финансиски план,
- донесува годишна сметка,
- избира и разрешува директор,
- донесува акти за обезбедување и внатрешна контрола на квалитетот на научната и наставно-научната дејност и го следи нивното спроведување,
- врши избор и преизбор во научни звања,
- одлучува за пријавување на научно-истражувачки проекти и за издавање на научни трудови,
- усвојува извештаи за реализација на научно-истражувачките проекти,
- одлучува за организирање на научни собири, симпозиуми и слично,
- одлучува за работите кои се однесуваат за оспособувањето и усовршувањето на научно-истражувачките кадри,
- одлучува за работите кои се однесуваат на набавка на научна литература и опрема,
- одлучува за работите во врска со меѓународната научна соработка,
- усвојува годишен извештај за работа и
- врши други работи кои се во функција на остварување на дејноста.

Член 32

Во одлучувањето по прашањата од членот 31 алинеи 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 13 на овој закон, покрај претставниците на вработените, учествуваат и претставниците кои ги определува Владата.

Одлуките по прашањата од ставот 1 на овој член се сметаат за донесени доколку за нив гласало мнозинството од вкупниот број претставници на вработените и мнозинството на претставниците кои ги определува Владата.

Во одлучувањето по прашањата од членот 31 алинеја 8 на овој закон учествуваат претставници на вработените со научни звања, а одлуките по тие прашања се сметаат за донесени доколку за нив гласало мнозинството од овие претставници.

Во одлучувањата по прашањата од членот 31 алинеи 7, 9, 10, 11, 12, 14 и 16 на овој закон, учествуваат претставници на вработените, а одлуките по тие прашања се сметаат за донесени доколку гласало мнозинството од овие претставници.

Член 33

За директор на јавна научна установа може да се избере лице со научно, односно наставно-научно звање кое ги исполнува и другите услови пропишани во статутот на установата.

Директорот се избира по пат на јавен конкурс за време од четири години.

Директорот на јавната научна установа се избира врз основа на предлог на конкурсна комисија што ја формира советот на установата.

Конкурсната комисија е составена од пет члена од вработените во јавната научна установа од кои најмалку три члена се со научни звања.

Директорот на јавната научна установа ја застапува и претставува установата и е одговорен за законитоста на работата на установата.

Директорот на јавната научна установа ја предлага програмата за работа и развој и презема мерки за нејзино спроведување, ги извршува одлуките на советот, ја предлага организацијата на установата, ги назначува и ги разрешува раководните лица во установата, одлучува за распоредувањето на вработените на определени работи и задачи и врши и други работи предвидени со закон и со статутот на установата.

Директорот на јавната научна установа може да задржи од извршување одлука донесена од советот, доколку смета дека таквата одлука е спротивна на закон или на друг акт.

За постапувањето од ставот 7 на овој член директорот го известува Министерството.

Член 34

Согласност на одлуката за избор и разрешување на директор на јавна научна установа дава Владата.

IX. ИСТРАЖУВАЧИ

Истражувачи

Член 35

Истражувачите во субјектите за вршење на научно-истражувачка дејност се избираат во научни звања.

Научни звања се: научен соработник, виш научен соработник и научен советник.

Член 36

Научен соработник може да биде лице кое има научен степен доктор на науки од подрачјето за кое се избира, објавени научни трудови, односно постигнувања во примена на научно-истражувачки резултати.

Виш научен соработник може да биде лице кое има научен степен доктор на науки од подрачјето за кое се избира, повеќе рецензирани научни трудови објавени самостојно или во соработка со други автори, учество во научноистражувачки проекти и има значајни постигнувања во примена на научно-истражувачки резултати и придонес во оспособувањето на научно-истражувачки кадри.

Научен советник може да биде лице кое има научен степен доктор на науки од подрачјето за кое се избира, повеќе рецензирани научни трудови објавени самостојно или во соработка со други автори кои имаат значајно влијание во развојот на науката и практиката, да бил главен истражувач или има значаен придонес во реализирањето на програмите и проектите и во оспособувањето на научно-истражувачки кадри.

При изборот или преизборот во повисоко, односно исто научно звање во предвид се земаат објавени научни трудови во научни списанија, монографии, учества на меѓународни проекти, конференции и собири, постигнати резултати и придонес во создавањето млади научно-истражувачки кадри во времето од последниот избор.

На истражувач во јавна научна установа кој ќе објави научен или стручен труд во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор, му се зголемува платата во наредните три години за 20% од платата што ја примал.

Начинот на зголемување на платата од ставот 5 на овој член го пропишува министерот.

Член 37

Избришан

Постапка за избор

Член 38

Изборот на кандидатите во научни звања се врши по пат на јавен конкурс што го објавува субјектот на научно-истражувачката дејност.

Конкурс се распишува за сите научни звања.

Избришан

Стекнувањето на научното звање на избраните истражувачи е постапно.

При изборот на кандидатите од ставот 1 на овој член се применуваат одредбите од членовите 36 и 37 на овој закон.

Постапката за изборот може да трае најмногу шест месеца. Ако таа не заврши во овој рок, постапката се запира и се распишува нов конкурс.

Член 39

Изборот на кандидатите во научни звања го врши советот, врз основа на оцена на рецензиона комисија која тој ја формира по завршувањето на рокот за пријавување на кандидатите.

Членовите на рецензионата комисија се избираат од редот на лица со истражувачки и наставно-научни звања од истата или од друга високообразовна, односно научна установа.

Рецензионата комисија се состои од најмалку три члена од кои повеќе од половината се лица со истражувачки и наставно-научни звања од истото научно подрачје во научната област во која се избира кандидатот, а другите членови се од соодветната научна област.

Членовите на рецензионата комисија не можат да бидат во пониско звање од звањето во кое се избира кандидатот.

Врз принципот на реципроцитет, член на рецензиона комисија, под истите услови определни во овој закон, може да биде и лице со научно звање од акредитирана високообразовна, односно научна установа во странство со која субјектот на научно-истражувачката дејност има склучено спогодба за меѓусебна соработка.

За сите пријавени кандидати рецензионата комисија поднесува писмен извештај во рок определен со актот за нејзиното формирање.

Извештајот од ставот 6 на овој член содржи биографски податоци за кандидатот, преглед и оценка на неговата научна работа и оценка на исполнетоста на условите за избор во научно, односно соработничко звање.

Субјектот на научно-истражувачката дејност што врши избор, односно преизбор, е должен да го објави извештајот на рецензионата комисија во соодветен билтен и на веб страницата на субјектот најдоцна 15 дена пред денот на изборот.

Постапката за избор во научни звања поблиску се уредува со статутот на субјектот на научно-истражувачката дејност согласно со правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставни звања донесен од субјектот на научно-истражувачката дејност.

Засновање на работен однос

Член 40

Лицата избрани во научно звање засноваат работен однос и остваруваат права и обврски од работен однос во согласност со овој и друг закон.

Со извршениот избор во научно звање, избраното лице засновува работен однос за времето на кое е избрано.

Во приватна научна установа, со согласност на избраното лице од ставот 1 на овој член, засновањето на работен однос може да биде и на пократко време од времето за кое е избрано.

Рокови за кои се вршат изборите

Член 41

Научен соработник, виш научен соработник и научен советник се избираат за време од пет години.

Избор во звање по истекот на времето за кое е извршен изборот

Член 42

Најдоцна шест месеца пред истекот на времето за кое е извршен изборот во научно звање, ректорот, односно директорот распишува конкурс за избор во сите научни односно соработнички звања.

При изборот од ставот 1 на овој член се применуваат оредбите од овој закон за избор во научни и соработнички звања.

Времето за распишување на конкурсот од ставот 1 на овој член се продолжува за времето кое е поминато на породилно отсуство, боледување подолго од шест месеца, како и мирување на работниот однос во случаи определени со закон.

Предвремен избор во повисоко звање

Член 43

Избор во повисоко научно звање може да се врши пред истекот на периодот за кој е извршен изборот, доколку лицето со научно звање ги исполнило условите за избор во повисоко звање и со својата научна работа особено придонело за развојот, односно примената на научната дејност за која е избрано, по истекот на најмалку половина од времето за кое е извршен изборот во постојното звање.

По исклучок од ставот 1 на овој член лице може да биде избрано во повисоко научно звање, доколку има објавено најмалку два научни труда или се цитирани во најпрестижни меѓународни списанија со импакт фактор.

Министерот со подзаконски акт поблиску ќе ги пропише начинот и постапката за избор во повисоко научно звање.

Иницијатива за избор во повисоко звање пред истекот на рокот, може да покрене советот или директорот.

Постапката за предвремен избор во повисоко звање се спроведува согласно со членовите 38 до 41 од овој закон.

Лица кои не се избрани

Член 44

Ако при избор лицето кое претходно било избрано во научно звање биде предложено за избор во повисоко звање и не биде избрано во предложеното повисоко звање, повторно се гласа за избор во постојното звање во кое било претходно избрано.

На лицето кое не е избрано во звање, му престанува работниот однос.

Лицето од ставот 2 на овој член има право на приговор до органот кој одлучува за изборот. Ако приговорот биде одбиен лицето има право на жалба до Универзитетскиот сенат, кој формира комисија од три члена, составена од редовни професори односно научни советници од иста или сродна научна област од која е подносителот на жалбата, од кои најмалку два члена се од друга високообразовна установа. Комисијата поднесува извештај во кој дава оцена за изборот. Одлуката на Универзитетскиот сенат е конечна.

За субјектите на научно-истражувачката дејност кои не се членки на универзитет одлуката на органот кој одлучува за избор е конечна.

Против конечната одлука може да се поднесе тужба до надлежниот суд.

Предвремен престанок на изборот

Член 45

Лицето избрано во научно звање е должно постојано научно и стручно да се усовршува и докажува, успешно да ја остварува научната дејност, да придонесува за создавање научен подмладок и да придонесува за развојот, односно примената на научната дејност за која е избрано.

На лицето избрано во научно звање може да му престане работниот однос и пред истекот на времето за кое е избрано, под условите и по постапката уредени со статутот, ако се утврди дека подолго време не ги исполнува обврските од ставот 1 на овој член, ако ги попречува законските и статутарните активности на субјектот на научно-истражувачката дејност или ги попречува другите членови во остварувањето на нивните права и извршувањето на должностите во субјектите, ако престанале да постојат основните услови врз основа на кои е извршен изборот и ако сторило кривично дело во врска со вршењето на научно-истражувачката дејност.

Одлука за престанок на изборот и работниот однос пред истекот на времето за кое е избрано лицето во научно звање донесува органот кој го избрал, врз основа на извештај составен од тројца научни советници, односно редовни професори.

Лицето од ставот 1 на овој член има право на приговор до органот кој одлучувал за престанок на изборот. Одлуката на органот кој одлучува е конечна.

Против конечната одлука може да се поднесе тужба до надлежниот суд.

Соработници - истражувачи

Член 45-а

На факултетите, односно научните установи од редот на студентите на студии од трет циклус преку јавен конкурс можат да се избираат соработници - истражувачи за потребите на научно-истражувачката дејност и наставно-образовниот процес.

Условите и начинот на изборот на соработниците - истражувачи и нивните права и обврски се уредуваат со статутот на универзитетот, односно научната установа и правилникот на единицата.

Соработниците - истражувачи учествуваат во научно-истражувачката дејност и наставно-образовниот процес во обем определен со студиската програма.

Високообразовната установа и соработникот - истражувач склучуваат договор со кој ги уредуваат меѓусебните права и обврски.

Член 45-б

Во јавните научните установи работните места на вработените се делат на:

- работни места на административни службеници,
- работни места на даватели на услуги во јавните научните установи и
- работни места на помошно-технички лица.

Член 45-в

Вработените во јавните научни установи кои вршат работи од административна природа имаат статус на административни службеници.

За вработените од ставот 1 на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија Б - раководни административни службеници,
- ниво Б2 раководен административен службеник од второ ниво (секретар, раководител на стручна и административна служба),
- ниво Б4 раководен административен службеник од четврто ниво (одговорен сметководител и други),
- категорија В - стручни административни службеници,
- ниво В1 советник (библиотекар и други),
- ниво В2 виш соработник (лектор, библиограф и други),
- ниво В3 соработник (документарист - архивист и други),
- ниво В4 помлад соработник (информатичар и други),
- категорија Г - помошно - стручни административни службеници,
- ниво Г1 самостоен референт (самостоен референт за деловно работење и други),
- ниво Г2 виш референт (архивар и други),
- ниво Г3 референт (благајник, лаборант, референт за водење на евиденција на студии од втор и трет циклус и други) и
- ниво Г3 помлад референт (телефонист - оператор, технички уредник и други).

Член 45-г

Вработените во јавните научни установи кои вршат научноистражувачка дејност, имаат статус на даватели на јавни услуги во јавните научни установи и за нив се применуваат одредбите од овој закон, одредбите од Законот за вработени во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

За вработените од ставот 1 на овој член се утврдуваат следниве категории и нивоа на работни места:

- категорија А - истражувачи со научни звања,
- ниво А1 - научен советник,
- ниво А2 - виш научен соработник и
- ниво А3 - научен соработник,
- категорија В - истражувачи со соработнички звања,
- ниво В1 - асистент истражувач и
- ниво В2 - помлад асистент истражувач.

Член 45-д

Вработените јавните научни установи кои вршат помошно-технички работи, имаат статус на помошно-технички лица и за нив се применуваат одредбите од овој закон, Законот за вработените во јавниот сектор и општите прописи за работни односи.

За вработените од ставот (1) на овој член се утврдуваат следниве подгрупи, категории и нивоа на работни места:

- подгрупа 1 категорија А ниво А1 хигиеничар и други,
- подгрупа 2 категорија А ниво А1 чувар и други,
- подгрупа 3 категорија А ниво А1 возач и други и
- подгрупа 5 категорија А ниво А1 курир (доставувач), портир, економ, магационер и други.

Член 45-ѓ

Директорот на јавната научна установа, по претходно мислење на Министерството за информатичко општество и администрација, како и по претходна согласност од Министерството за образование и наука донесува годишен план за вработување во јавните научни установи за следната година, согласно со Законот за вработените во јавниот сектор.

Х. ОБЕЗБЕДУВАЊЕ КВАЛИТЕТ ВО НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Член 46

Министерството ја следи реализацијата на Националната програма и обезбедува услови за подобрување на квалитетот на научно-истражувачката дејност.

За реализирање на активностите од ставот 1 на овој член Министерството ги врши следниве работи:

- го следи квалитетот на спроведувањето на годишните програми за научно-истражувачката дејност на државните универзитети, јавните научни установи и научните центри на извонредност,
- го следи квалитетот на приватните научни установи, мешовитите научни установи и самостојните истражувачи доколку софинансира нивни програми и проекти или им обезбедува друг вид поддршка,
- остварува контрола на наменското користење на одобрените средства од Буџетот на Република Македонија и по други основи,
- спроведува програма за создавање и оспособување на млади научно-истражувачки кадри,
- обезбедува бесплатно користење на научна литература во посебни читални кои ги формира за таа намена,

- планира, насочува и финансира активност за промоција на научно-истражувачката дејност и пренос на знаења,
- набавка и осовременување на истражувачка опрема,
- обезбедува советување и стручна поддршка на носителите на научно-истражувачките проекти,
- поттикнува и поддржува меѓународна соработка и пренос на меѓународно знаење,
- поттикнува поврзување и пренос на знаење меѓу субјектите за вршење на научно - истражувачката дејност и стопанството,
- се грижи за обезбедување дополнителни средства за спроведување на Националната програма, во соработка со други министерства и од донатори,
- обезбедува транспарентност во работата,
- обезбедува достап до научни информации и
- ја информира јавноста за остварувањето на научно-истражувачката дејност.

Член 47

Субјектите за вршење на научно-истражувачка дејност се должни да вршат самоевалуација за квалитетот на нивната научно-истражувачка дејност преку свој сопствен систем за управување со квалитетот на дејноста.

Предмет на евалуацијата е целокупната активност на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност.

Внатрешната евалуација (самоевалуацијата) субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност ја вршат во согласност со својот статут и врз основа на меѓународни стандарди за евалуација.

Надворешната евалуација се врши исклучиво врз основа на меѓународни стандарди од страна на Агенцијата за евалуација согласно со Законот за високото образование.

Субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност се должни да ги обезбедат потребните податоци и информации за евалуацијата и да соработуваат особено кога се реализира надворешната евалуација.

Резултатите од надворешната евалуација се презентираат јавно најмалку еднаш годишно на барање на Министерството.

Член 48

Доколку Министерството утврди дека субјектите за вршење на научно- истражувачката дејност не ги исполнуваат условите предвидени со овој закон, ќе определи рок за нивно исполнување кој не може да биде подолг од шест месеца.

Доколку субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност во предвидениот рок од ставот 1 на овој член, не ги исполнат условите предвидени со овој закон, Министерството донесува решение за бришење од Регистарот на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност, за што го известува основачот.

Против конечното решение на Министерството од ставот 2 на овој член може да се поднесе тужба до Управниот суд.

XI. ФИНАНСИРАЊЕ НА НАУЧНО - ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Член 49

Средствата за финансирање на научно-истражувачката дејност се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија согласно со целите и приоритетите утврдени во Националната програма, како и со развојните програми од јавен интерес за Република Македонија и од други извори: меѓународни програми и фондови, единиците на локалната самоуправа, правни лица, сопствени приходи, легати, подароци, завештанија, прилози и други извори.

Со средствата стекнати од легати, подароци, завештанија и прилози, субјектите на научно-истражувачката дејност располагаат според намената на давателот.

Член 50

Министерството по пат на јавен конкурс ги финансира годишните програми за научно-истражувачка дејност на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност и тоа:

- научно-истражувачки програми и проекти,
- научно-истражувачка инфраструктура,
- оспособување, развој и создавање на научно-истражувачки кадри,
- меѓународна научна соработка и трансфер на знаења и вештини,
- промовирање на научно-истражувачката дејност,
- издавање на научни книги, годишни зборници и научни списанија, објавување на домашни научни трудови во странски научни списанија и објавување на странски научни трудови на македонски јазик и јазиците на заедниците,
- организација на научни собири,
- учество на домашни научни истражувачи на меѓународни научни собири и студиски престои во странство,
- престои на странски научни истражувачи во Република Македонија и
- други намени утврдени со овој закон.

На предлог на Владата на Република Македонија и врз основа на мислење од Националниот совет, Министерството по пат на јавен конкурс може да финансира и научно-истражувачки проекти од посебен научен и јавен интерес.

Министерството по пат на јавен конкурс може да финансира и творечки дејности на високообразовните и научните установи со кои се поттикнува постојаната грижа за надоградување и поширока презентација на творечките дејности кои имаат значително влијание во развивањето на компетенциите на наставниот кадар, а со тоа и на компетенциите и на студентите.

Посебните критериуми за финансирање на творечките дејности од ставот 3 на овој член ги пропишува министерот.

Начинот на финансирањето на организација на научни собири и учество на домашни научни истражувачи на меѓународни научни собири и студиски престои во странство го пропишува министерот.

За финансирањето на годишните програми за научно-истражувачката дејност, Министерството склучува договор со субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност во кој се уредуваат нивните меѓусебни права и обврски. Доколку од истражувачкиот проект произлезе патент или иновации во кои Република Македонија софинансирала, согласно со закон, е сосопственик на истите сразмерно на делот на софинансирањето.

Член 51

Финансирањето на годишните програми за научно-истражувачката дејност се врши врз основа на следниве критериуми:

- поттикнување и помагање на субјектите на научно-истражувачката дејност во остварувањето на научно-истражувачката дејност,
- остварување на јавниот интерес определен со овој закон,
- развој на научно-истражувачката дејност во Република Македонија,
- продлабочување и проширување на обемот и квалитетот на научните знаења,
- ефикасна примена на научно-истражувачките резултати во решавањето на стопанските, социјалните, културните, образовните, здравствените, еколошките и други проблеми и
- меѓународна вклученост и афирмација на науката.

Со финансирањето на издавачката дејност се врши врз основа на следниве критериуми:

- придонес во продлабочувањето и проширувањето на научните знаења,
- оригиналност на целите и содржините на истражувањето и
- конкурентност во меѓународната соработка.

На јавните конкурси за распределба на средствата за финансирање на научно-истражувачките програми и проекти, при распределбата на средства, најпрвин ќе се распределат на оние што имаат објавено трудови во списанија со импакт фактори во последните три години, најмалку два труда во последните три години, а другите средства ќе се распределуваат на оние кои немаат објавено такви трудови и проекти.

Член 52

На приватните научни установи, мешовитите научни установи, приватните високообразовни установи и на самостојните истражувачи од Буџетот на Република Македонија се обезбедуваат средства за финансирање на научно-истражувачки проекти и програми.

За презентирање на резултатите од научно-истражувачката дејност, истражувачите можат преку претпријатијата чија основна дејност е издаваштво, да објавуваат научни книги, за што се обезбедуваат средства од Буџетот на Република Македонија.

За финансирање, создавање и усовршување на научно-истражувачки кадри од Буџетот на Република Македонија се обезбедуваат средства за стипендии за: постдипломски студии, докторски студии, постдокторски студии и за еднократни надоместоци за изработка на магистерски и докторски трудови.

Средства за финансирање, создавање и усовршување на научно-истражувачки кадри се доделуваат за:

- создавање на млади научно-истражувачки кадри кои ќе придонесуваат во

продлабочувањето и квалитетот на научните знаења и ефикасната примена на научно-истражувачките резултати,

- стекнување на степен магистер и доктор на науки и
- обезбедување на млади научно-истражувачки кадри во согласност со потребите на научните истражувања.

Средствата од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член се обезбедуваат преку јавен конкурс што го распишува Министерството.

За пријавување на конкурсот од став 5 на овој член за стипендии за академски студии од втор циклус во странство за студенти примени на академски студии од втор циклус на еден од првите сто рангирани универзитети на последната објавена листа на Центарот за универзитети од светска класа при Шангајскиот Џио Тонг универзитет се поднесува барање и се доставува:

- диплома за завршени академски студии од прв циклус и уверение за постигнат успех (заверена на нотар) или нострифицирана диплома за академски студии од прв циклус стекнати во странство;
- потврда од високообразовната установа дека кандидатот е примен првпат во прва година на академски студии од втор циклус во тековната академска година, од кога започнува семестарот и колку семестри траат студиите;
- уверение/потврда за активно познавање на јазик (ТОЕФЛ, ИЕЛТС, ДЕЛФТ или нивен еквивалент за соодветното јазично подрачје), освен за кандидатите кои дел од своето средно, односно високо образование го завршиле на јазикот на кој се изведува наставата;
- своерачно потпишана изјава дека кандидатот не е корисник на стипендија за академски студии од втор циклус од други даватели (заверена на нотар);
- две препораки од универзитетски професори од установата/те во кои кандидатот се стекнал со додипломски студии од прв циклус и препорака од својот работодавач (доколку е во работен однос);
- мотивациско писмо и
- уверение за државјанство на Република Македонија.

За пријавување на конкурсот од став 5 на овој член за стипендии за академски студии од трет циклус во странство за студенти примени на академски студии од трет циклус, на еден од првите сто рангирани универзитети на последната објавена листа на Центарот за универзитети од светска класа при Шангајскиот Џио Тонг универзитет се поднесува барање и се доставува:

- потврда од универзитетот (факултетот/институтот), односно докторската школа на кој е примен на трет циклус (докторски) студии;
- уверение/диплома за завршен прв и втор циклус на студии;
- копија од три научно-истражувачки труда објавени во последните три години, во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации од научната област на која се однесуваат докторските студии;
- уверение/потврда за активно познавање на странски јазик (ТОЕФЛ, ИЕЛТС, ДЕЛФТ или нивен еквивалент за соодветното јазично подрачје), освен за кандидатите кои своето претходно академско образование го завршиле на јазикот на кој се изведува наставата;
- доказ/потврда издадена од работодавач за работно искуство;
- две препораки од универзитетски професори, или работодавач (доколку е во работен однос);
- изјава заверена на нотар дека кандидатот не е корисник на стипендија од други даватели;

- уверение за државјанство и
- извод од матична книга на родените.

За пријавување на конкурсот од став 5 на овој член за стипендии за студии од втор циклус од областа на филмската и музичката уметност на Академијата за филмска и ТВ уметност (ФАМУ) во Прага, Република Чешка, се поднесува барање и се доставува:

- диплома за завршени академски студии од прв циклус и уверение за постигнат успех (заверени на нотар) или нострифицирана диплома за академски студии од прв циклус стекнати во странство;
- потврда дека кандидатот е примен првпат во прва година на студии од втор циклус во тековната академска година на Академијата за филмска и ТВ уметност (ФАМУ) во Прага, Република Чешка;
- своерачно потпишана изјава дека кандидатот не е корисник на стипендија за студии од втор циклус од други даватели (заверена на нотар);
- мотивациско писмо;
- потврда за познавање на англиски јазик, односно јазикот на кој се изведува наставата (ТОЕФЛ, ИЕЛТС или нивен еквивалент за соодветното јазично подрачје) и
- уверение за државјанство.

За пријавување на конкурсот од став 5 на овој член за стипендии за последипломски студии на ЈНУ Институт за филм, Филмска академија - Охрид, се поднесува барање и се доставува:

- диплома за завршени академски студии од прв циклус и уверение за постигнат успех (заверени на нотар);
- потврда дека кандидатот е примен првпат во прва година на студии од втор циклус во тековната академска година на ЈНУ Институтот за филм, Филмска академија - Охрид;
- своерачно потпишана изјава дека кандидатот не е корисник на стипендија за последипломски студии од втор циклус од други даватели (заверена на нотар) и
- потврда за познавање на англиски јазик.

За пријавување на конкурсот од став 5 на овој член за стипендии за академски студии од втор циклус за студенти примени на академски студии на реномирани универзитети од областите на ликовната уметност, кинематографија и филмска продукција, драмската уметност и музиката, се поднесува барање и се доставува:

- диплома за завршени академски студии од прв циклус и/или уверение (заверени на нотар) или нострифицирана диплома за академски студии од прв циклус стекнати во странство;
- потврда од високообразовната установа дека кандидатот е примен за првпат во прва година на академски студии од втор циклус во тековната академска година, од кога започнува семестарот и колку семестри траат студиите;
- уверение - потврда за активно познавање на јазик (ТОЕФЛ, ИЕЛТС, ДЕЛФТ или нивен еквивалент за соодветното јазично подрачје), освен за кандидатите кои дел од своето средно, односно високо образование го завршиле на јазикот на кој се изведува наставата;
- своерачно потпишана изјава дека кандидатот не е корисник на стипендија за академски студии од втор циклус од други даватели (заверена на нотар);
- мотивациско писмо и
- уверение за државјанство.

За пријавување на конкурсот од став 5 на овој член за доделување на еднократни средства за изработка на магистерски и докторски трудови се поднесува барање и се

доставува:

- потврда дека магистерскиот, односно докторскиот труд е прифатен за изработка од наставно-научниот, односно научниот совет на установата;
- изјава заверена на нотар дека на денот на поднесувањето на барањето трудот не е одбранет;
- уверение или диплома за завршени студии од прв, односно втор циклус студии (заверени на нотар);
- потврди за познавање на странски јазици;
- уверение за државјанство;
- извод од матична книга на родените.

Обрасците на барањата од ставовите 6, 7, 8, 9, 10 и 11 на овој член ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на образованието.

Овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката по конкурсите од ставовите 6, 7, 8, 9, 10 и 11 на овој член е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето, по службена должност да ја побара документација од став 6 алинеја 7, став 7 алинеи 8 и 9, став 8 алинеја 6 и став 10 алинеја 6 и став 11 алинеи 5 и 6 на овој член за која надлежниот јавен орган води службена евиденција.

Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој е побарана документацијата од став 6 алинеја 7, став 7 алинеи 8 и 9, став 8 алинеја 6 и став 10 алинеја 6 и став 11 алинеи 5 и 6 на овој член е должно да ја достави бараната документација во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

Министерството е должно да одлучи во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставовите 6, 7, 8, 9, 10 и 11 на овој член.

Член 52-а

За пријавување на конкурсот за доделување еднократни финансиски средства наменети за творечки дејности се поднесува барање и се доставува:

- доказ за учество или настап на фестивал кој е член на Европската асоцијација на фестивали (European Festivals Association);
- доказ за учество на меѓународен проект и манифестација надвор од Република Македонија а, како национален претставник, или
- доказ за учество или настап на меѓународен проект и манифестација надвор од Република Македонија, каде изборот на учесниците се објавува по пат на конкурс, аудиција или селекција и
- уверение за државјанство на Република Македонија.

За пријавување на конкурсот за распределба на средства за финансирање на организација на научни собири се поднесува барање и се доставува:

- одлука од организаторот за одржување на научен собир;
- одлука за печатење на зборникот на трудови од научниот собир и
- програма за работа на научниот собир.

За пријавување на конкурсот за учество на домашни научни истражувачи на меѓународни научни собири се поднесува барање и се доставува:

- доказ дека трудот е прифатен за усна или писмена (постер) презентација од

организаторот на меѓународниот научен собир;

- согласност од установата каде што е вработен кандидатот за учество на меѓународниот научниот собир;
- потврда за висината на патните трошоци;
- потврда за висината на котизацијата и
- апстракт од научниот труд.

За пријавување на конкурсот за доделување на еднократни финансиски средства за објавен научно-истражувачки труд се поднесува барање и се доставува:

- копија од објавениот научно-истражувачки труд од домашен автор во меѓународно научно списание со фактор на влијание (импакт фактор);
- копија од страницата на меѓународното научно списание каде е наведен насловот, годината и бројот на списанието, уредувачкиот одбор и издавачот на списанието во кое е објавен научно-истражувачкиот труд;
- официјален документ, потврда за висината на факторот на влијание (импакт факторот) за меѓународното научно списание;
- уверение за државјанство на Република Македонија и
- копија од фактура, односно уплатница за печатење на трудот, поднесена од страна на установата, односно самостојниот истражувач, или изјава поднесена од установата, односно самостојниот истражувач.

Обрасците на барањата од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на образованието.

Овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката по конкурсите од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член е должно во рок од три дена од денот на приемот на барањето, по службена должност да побара документација од став 1 алинеја 4 и став 4 алинеја 4 на овој член за која надлежниот јавен орган води службена евиденција.

Овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој е побарана документацијата од став 1 алинеја 4 и став 4 алинеја 4 на овој член е должно да ја достави бараната документација во рок од три дена од денот на приемот на барањето.

Министерството е должно да одлучи во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето од ставовите 1, 2, 3 и 4 на овој член.

XII. ЕВИДЕНИЦИЈА НА СУБЈЕКТИТЕ И РЕЗУЛТАТИТЕ НА НАУЧНО - ИСТРАЖУВАЧКАТА ДЕЈНОСТ

Регистар на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност

Член 53

Министерството води Регистар на субјектите за вршење на научно-истражувачката дејност согласно Законот за општата управна постапка.

Министерот ја пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Регистарот на субјектите кои вршат научно-истражувачка дејност.

Решение за запишување во Регистарот на субјектите кои вршат научно-истражувачка дејност донесува Министерството доколку се исполнети условите предвидени со овој закон.

Бази на податоци за научно-истражувачката дејност

Член 54

За следење на научно-истражувачката дејност во Република Македонија, Министерството обезбедува услови за формирање и обезбедување на:

- бази на податоци за научно-истражувачките установи,
- бази на податоци за научните истражувачи,
- база за докторски трудови,
- база за проверка на плагијати на магистерски трудови, специјалистички стручни трудови и семинарски работи,
- база на податоци за истражувачи во земјата и странство (наука.мк).
- бази на податоци за научно-истражувачките програми и проекти (домашни и меѓународни) и
- бази на податоци за библиографиите на научните истражувачи.

Базите на податоци се формираат и одржуваат во рамките на националниот информационален систем за научно-истражувачката дејност и националниот библиотечно-информационален систем, освен базите од алинеите 3, 4 и 5 кои се формираат и одржуваат во Министерството.

Докторскиот труд задолжително го внесува во базата за докторски трудови менторот на докторскиот труд, најмалку 30 дена пред одбраната на докторскиот труд.

Магистерскиот труд, односно специјалистичкиот стручен труд задолжително го внесува во базата за проверка на плагијати менторот на магистерскиот, односно специјалистичкиот стручен труд, најмалку 30 дена пред одбраната на магистерскиот, односно специјалистичкиот стручен труд.

Семинарската работа на студентот задолжително ја внесува во базата за проверка на плагијати наставникот по соодветниот наставен предмет, најмалку десет дена пред оценувањето на семинарската работа.

Истражувачите задолжително се регистрираат во базата на податоци за истражувачи во земјата и странство (наука.мк).

Истражувачите се должни да ги внесат сите промени на податоците во базата на податоци за истражувачи во земјата и странство (наука.мк) во рок од 60 дена од денот на настанатата промена.

Министерот го пропишува начинот и постапката за водење на базите на податоци.

Научно-истражувачките и високообразовните установи се должни да доставуваат податоци за базата на податоци што ја води Министерството.

Запишување во Централниот регистар на Република Македонија

Член 55

По конституирањето и изборот на органите на јавната научна установа, мешовитата научна установа и приватната научна установа се врши запишување на јавната научна установа, мешовитата научна установа, приватната научна установа и самостојниот истражувач во Централниот регистар, со што се стекнува својство на правно лице.

Статусни промени

Член 56

Јавната научна установа, по претходна согласност на основачот, може да се спои, подели или припои, под услови и на начин утврден со закон и статутот на установата.

Основачот може да одлучи дел од јавната установа (организациона единица) да се припои кон друга установа или да се организира како јавна научна установа.

Мешовитата установа, по претходна согласност на соосновачите, може да се спои, подели или припои, под услови и на начин утврден со закон и статутот на установата.

XIII. ОВЛАСТУВАЊА ЗА ПОДЗАКОНСКИ ПРОПИСИ

Член 57

Се овластува министерот да донесе подзаконски прописи за:

- постапка и поблиски критериуми за финансирање и надзор на годишните програми за научно-истражувачка дејност на субјектите на научно-истражувачката дејност,
- начинот и постапката за финансирање на научно-истражувачки проекти односно програми,
- постапката и поблиските критериуми за софинансирање на издавачката дејност,
- начинот и постапката за финансирање, создавање и усовршување на научно - истражувачки кадри,
- начинот и постапката за избор во повисоко научно звање,
- постапката и поблиските критериуми за предвремен избор во научни звања и
- начинот и постапката на водење бази на податоци.

XIV. НАДЗОР

Член 58

Надзор над спроведувањето на одредбите од овој закон врши Министерството.

XV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 59

Глоба во износ од 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- користи назив на субјект на научно-истражувачка дејност, а не ги исполнува условите на субјект за вршење на научноистражувачка дејност во согласност со овој закон (членови 15, 16, 17, 18 и 19),
- применува статут за кој не е добиена согласност од надлежен орган (член 21),
- изврши избор на лица во научни звања спротивно на одредбите на овој закон (членови од 35 до 44);
- не доставува податоци за базата на податоци што ја води Министерството (член 54 став 9) и
- изврши статусни промени без согласност на основачот (член 56).

Глоба во износ од 30% од одмерената глоба за правното лице за прекршокот од ставот (1) на овој член ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице.

Глоба во износ од 300 до 370 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на истражувачот за прекршокот од ставот 1 алинеја 4 на овој член.

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од Министерството кое ја води постапката, ако:

- не ги прибави доказите во рок од три дена од денот на приемот на барањето (член 52 став 13 и член 52-а став 6 од овој закон);
- не одлучи по барањето во рок од 30 дена од денот на приемот на барањето (член 52 став 15 и член 52-а став 8 од овој закон).

Глоба во износ од 25 до 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на овластеното службено лице од надлежниот јавен орган од кој се побарани доказите и податоците ако не ги достави бараните докази и податоци во рок од три дена од денот на приемот на барањето (член 52 став 14 член 52-а став 7 од овој закон).

Член 60

Одмерувањето на висината на глобата за правното лице се врши согласно Законот за прекршоците.

Член 60-а

За прекршоците утврдени во член 59 од овој закон, државниот просветен инспектор должен е на сторителот на прекршокот да му издаде прекршочен платен налог, согласно Законот за прекршоци.

Доколку сторителот го прими прекршочниот платен налог, истиот треба да го потпише. Примањето на прекршочниот платен налог од сторителот на прекршокот се забележува во записник.

Во записникот од став 2 на овој член се утврдува начинот на кој ќе се отстранат штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторениот прекршок.

Кога како сторител на прекршок се јавува правно лице, записникот и прекршочниот платен налог го потпишува одговорното лице во правното лице или од него овластено лице.

Државниот просветен инспектор е должен да води евиденција за издадените прекршочни платни налози и за исходот на покренатата постапка.

Во евиденцијата од ставот 5 на овој член се собираат, обработуваат и чуваат следните податоци: име и презиме, односно назив на сторителот на прекршокот, живеалиште, односно престојувалиште, седиште, вид на прекршокот, број на прекршочниот платен налог кој му се издава и исходот на постапката.

Личните податоци од ставот 6 на овој член се чуваат пет години од денот на внесување во евиденцијата.

Министерот за образование и наука ја пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 60-б

За прекршоците утврдени со овој закон прекршочна постапка води и прекршочни санкции изрекува надлежен суд.

XVI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 61

Институтот за национална историја - Скопје, Институтот за македонски јазик "Крсте Мисирков" - Скопје, Институтот за фолклор "Марко Цепенков" - Скопје, Институтот за македонска литература - Скопје, Институтот за старословенска култура - Прилеп, Институтот за духовно културно наследство на Албанците - Скопје и Хидробиолошкиот завод - Охрид со влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат како јавни научни установи.

Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје, Институтот за сточарство - Скопје, Земјоделскиот институт - Скопје, Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија - Скопје, Економскиот институт - Скопје, Институтот за тутун - Прилеп и Институтот за јужни земјоделски култури - Струмица, со влегувањето во сила на овој закон продолжуваат да работат како единици насочени кон наука (научни институти) на јавните универзитети.

Јавните научни установи од ставот 2 на овој член, согласно со одредбите од овој закон и Законот за високото образование, а со претходна согласност на основачот и статутот, најдоцна до 31 декември 2008 година, можат да се спојат, поделат, припојат во јавните универзитети или да пристапат кон трансформација согласно со Законот за установите.

Член 62

Другите научни установи и самостојните истражувачи основани според Законот за научно-истражувачката дејност (“Службен весник на Република Македонија” број 13/96 и 29/2002), се должни во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон да ги усогласат своите акти, организацијата и работата со одредбите на овој закон.

За исполнетоста на условите од ставот 1 на овој член, министерот донесува решение, со што се врши запишување во Регистарот на субјектите на научно-истражувачката дејност.

Субјектите на научно-истражувачката дејност кои во рокот предвиден во ставот 1 од овој член нема да ги исполнат потребните услови, не се запишуваат во Регистарот, односно го губат статусот на субјект на научно-истражувачка дејност.

Член 63

Изборите во научни и соработнички звања започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе завршат согласно со утврдената постапка со Законот за научно-истражувачката дејност (“Службен весник на Република Македонија” број 13/96 и 29/2002).

Член 64

Владата во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе именува претседател и членови на Одборот.

Член 65

Министерот во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе именува претседател и членови на Советот.

Член 66

Собранието на Република Македонија во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ја донесе Националната програма за научно-истражувачка дејност на Република Македонија.

Член 67

Научните и соработничките звања утврдени во Законот за научно-истражувачката дејност (“Службен весник на Република Македонија” број 13/96 и 29/2002) се еквивалентни со наставно-научните звања регулирани со Законот за високото образование.

Научните звања стекнати според Законот од ставот 1 на овој член, одговараат на следните звања утврдени со законот кој се однесува на високото образование: научен советник - редовен професор; виш научен соработник - вонреден професор; научен соработник - доцент во високото образование.

Член 68

Министерот ќе ги донесе подзаконските прописи предвидени со овој закон во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До влегувањето во сила на подзаконските прописи од ставот 1 на овој член ќе се применуваат постојните прописи ако не се во спротивност со одредбите на овој закон.

Член 69

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да се применува Законот за водење на евиенција во областа на научната, културно-просветната и техничката работа во странство (“Службен лист на СФРЈ” број 4/78) и престанува да важи Законот за научно-истражувачката дејност (“Службен весник на Република Македонија” број 13/96 и 29/2002).

Член 70

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

ОДРЕДБИ ОД ДРУГИ ЗАКОНИ

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/2008):

Член 19

Соработниците вработени во научните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон имаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2013 година не бидат избрани во научно звање, им престанува работниот однос.

Соработниците вработени во научните установи кои до денот на влегувањето во сила на овој закон немаат стекнато научен степен магистер, доколку до 15 септември 2020 година не бидат избрани во научно звање, им престанува работниот однос.

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/2008, 24/2011 и 154/2015):

Член 18

Одредбата од членот 13 на овој закон ќе се применува од 15 септември 2020 година.

Член 20

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува од 15 септември 2020 година.

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/2013):

Член 7

Министерството без објавување на јавен конкурс ќе исплати средства за еднократни надоместоци за изработка на магистерски и докторски трудови по барања поднесени во периодот од 15 април 2008 до 8 февруари 2012 година за кандидатите кои ги исполнуваат следниве услови: магистерскиот, односно докторскиот труд да му е прифатен за изработка од Наставно-научниот, односно Научниот совет на установата каде што е пријавен, на денот на поднесувањето на барањето кандидатот да не бил постар од 30 години за изготвување на магистерскиот, односно 38 години за докторскиот труд и на денот на поднесувањето на барањето да не е одбранет магистерскиот, односно докторскиот труд.

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 147/2013):

Член 3

Постојните истражувачи се должни да се регистрираат во базата на податоци за истражувачи во земјата и странство (наука.мк) во рок од 90 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/2014):

Член 4

Одредбите на членот 1 од овој закон ќе започнат да се применуваат со денот на започнувањето со примената на Законот за вработените во јавниот сектор („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14) и Законот за административните службеници („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14).

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2015):

Член 4

Подзаконскиот акт утврден со овој закон ќе се донесе во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2015):

Член 6

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 30/2016):

Член 6

Започнатите постапки до денот на отпочнување на примената на овој закон ќе завршат согласно законот по кој биле започнати.

Член 7

Подзаконските акти утврдени со овој закон ќе се донесат во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 30/2016):

Член 8

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе отпочне да се применува со отпочнувањето на примената на Законот за општата управна постапка согласно член 141 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 124/15).

Закон за изменување и дополнување на Законот за научно-истражувачката дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 53/2016):

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

